

„BEDLITE CELÝ ČAS A MODLITE SA...“ (Lk 21, 36)

Peter KORMANÍK

emeritný profesor, sekretár, Úrad metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi na
Slovensku, Prešov, Slovenská republika

*„Bedlite, stojte pevne vo viere, vzmužte sa a bud'te silní!
Všetko nech sa medzi vami deje v láske!“ [1 Kor 16, 13-14]*

Keď sa zamýšľame nad obsahom týchto slov apoštola Pavla a konfrontujeme ich s mnohými inými textami Svätého Písma Starého i Nového Zákona a obzvlášť s textami Evanjelií a listov jednotlivých apoštolov, pridáme k zaujímavému poznatku, že uvedené slová apoštola sú istou obmenou, variáciou rôznych iných výziev, ktoré sú nasmerované na uskutočňovanie Božej vôle, na život podľa Evanjelia a tým aj výzvou naplňovania Božích prikázaní slovom i skutkami v našom každodennom živote s víziou večnej blaženosti. Ako prvé nás môžu osloviť slová Isusa Christa zo svätého Evanjelia podľa Lukáša, v ktorých, v súvislosti s druhým príchodom na Zem Božieho Syna a blízkosti Jeho Kráľovstva, veľmi jasne z Jeho svätých úst zaznieva výzva bedliť: *„Dávajte si pozor, aby vaše srdcia neofaželi obžerstvom, opilstvom a starosťami o tento život, aby vás ten deň neprekvapil; príde totiž ako osídlo na všetkých, čo bývajú na povrchu celej zeme. Preto bedlite celý čas a modlite sa, aby ste mohli uniknúť všetkému, čo má prísť, a postaviť sa pred Syna človeka.“* [Lk 21, 34-36; porov. 1 Kor 15, 33]. V súvislosti s týmito slovami Spasiteľa o bdelosti vo viere a modlitbe, ktoré sa vzťahujú tým najbezprostrednejším spôsobom na nás všetkých, ktorí žijeme vierou v Boha a nastúpili sme cestu nasledovania Isusa Christa, Sväté Písmo nám ponúka veľmi konkrétnu výzvu s osobitným zreteľom na tých, ktorí ako predstavení Cirkvi, biskupi i kňazi, majú veriacich učiť a viesť ich k tomu, aby v duchu slov apoštola Pavla žili, ako je hodné povolania, ktorým sú povolaní, t. j. ako kresťania [porov. Ef 4, 1]. Im teda ako predstaveným Cirkvi, bez ktorých život veriacich v Cirkvi nie je mysliteľný, sú adresované veľmi závažné slová apoštola Pavla o bdelosti, o pevnom státi vo viere, láske a iných cnostiach a o ich starostlivosti o duchovné stádo. V knihe Skutky apoštolov apoštol Pavel vysielal jasný odkaz do Efezu pre tamojších starších Cirkvi, t. j. biskupov v Efeze, ktorým píše: *„Dávajte pozor na seba i na celé stádo, v ktorom vás Duch Svätý ustanovil za biskupov, aby ste pásli Božiu Cirkev, ktorú si získal za cenu svojej vlastnej krvi. Ja viem, že po*

mojom odchode vzniknú medzi vás draví vlci, ktorí nebudú šetriť stádo. Aj spomedzi vás samých povstanú muži, ktorí budú hovoriť prevrátené, len aby strhli učeníkov na svoju stranu. Preto bedľite a pamätajte, že tri roky som so slzami dňom i nocou každého z vás neprestajne napomínal. Teraz vás odporúčam Bohu a slovu Jeho milosti, ktoré má silu budovať a dať dedičstvo všetkým posväteným.“ [Sk 20, 28-32]. Túto bedlivosť, ku ktorej vyzýva apoštol Pavel predstavených Cirkvi v Efeze, apoštol Peter spája s nepriateľom viery, nepriateľom Božím i naším – diablom, pred ktorým sa máme mať neustále na pozore, chrániť sa pred ním, ustavične bdieť a byť triezveho zmyšľania: „Bud'te triezvi, bdejte! Váš protivník, diabol, obchádza ako lev a hľadá, koho by zožral. Vzoprite sa mu pevní vo viere, vedomí si toho, že také isté utrpenia doliehajú na spoločenstvo vašich bratov vo svete. Po krátkom utrpení Boh všetkej milosti, ktorý vás v Christovi Isusovi povolal do svojej večnej slávy, vás zdokonalí, utvrdí, upevní a postaví na pevný základ.“ [1 Pt 5, 8-10]. Svätí otcovia by povedali, že tým pokušiteľom [porov. 2 Kor 11, 3; 1 Tes 3, 5] je starobylý had, ktorý číha na nás z rôznych strán a rôznym spôsobom a zo svojho zorného uhla nevylučuje nikoho. Preto musíme byť neustále v strehu a ako hovorí apoštol, nedávať diablu miesto v našom živote [Ef 4, 27]. A ako máme viesť tento boj proti zlu, proti úkladom diabla, ako ho zvládať, tu sú jeho povzbudivé slová: „Napokon posilňujte sa v Pánovi a v sile Jeho moci. Oblečte sa do plnej Božej výzbroje, aby ste mohli obstáť proti úkladom diabla. Ved' náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcov tohto temného sveta a nadzemským duchom zla. Preto si vezmite Božiu výzbroj, aby ste mohli v ten deň zla odolať a tým, že všetko prekonáte, obstáť. Stojte teda! Bedrá si prepášte pravdou, oblečte si pancier spravodlivosti a obujte si na nohy pohotovosť na ohlasovanie Evanjelia pokoja. Nadovšetko uchopte štít viery, ktorým môžete uhasiť všetky ohnivé šípy toho Zlého. Vezmite si aj prilbu spásy a meč Ducha, ktorým je Božie slovo.“ [Ef 6, 10-17]. V tomto našom úsilí v boji proti úkladom diabla je pre nás kresťanov cenná a tiež povzbudivá rada apoštola Jakuba: „Podriad'te sa Bohu, ale vzoprite sa diablu a ujde od vás. Priblížte sa k Bohu a On sa priblíži k vám.“ [Jk 4, 7-8].

Sv. Ján Kronštadtský, hovoriac o Christovej Cirkvi ako Cirkvi bojujúcej, ktorá, v duchu uvedených slov apoštola Pavla, bojuje s kniežatstvami, mocnosťami, vládcami tohto temného sveta a nadzemskými duchmi zla [pozri Ef 6, 12], ktorí tvoria pevne organizované kráľovstvo a bojujú výnimočne tvrdo a silne a neustále so všetkými ľuďmi a s celým svetom, ktorý „je v moci Zlého“ [1 Jn 5, 19], povzbudzuje nás takýmito slovami: „Jeden človek v poli nie je vojak a ani kresťan, ponechaný sám na seba alebo patriaci nie k pravému stádu Christovmu, nie k Cirkvi Christovej, ktorej Hlavou je sám Christos, takže nemôže úspešne protiviť sa nespočetným, silným a prefikánym nepriateľom spasenia... Pravoslávny kresťan neustále potrebuje silnú pomoc i podporu zhora

od Boha i od svätých vojakov Christových, ktorí zvíťazili nad nepriateľmi i dosiahli spasenie mocou blahodäte Christovej, a od pozemskej Cirkvi pravoslávnej, od pastierov a učiteľov, potom všeobecnej modlitby a tajín. Taká je pomocnica človeka-kresťana v boji s neviditeľnými i viditeľnými nepriateľmi – Cirkev Christova, ku ktorej Božou blahodafou patríme.“ [1].

Ako kresťania by sme nemali nikdy zabúdať na to, že pred zlobou, intrigami diabla i pokušeniami rôzneho druhu nie je nikto z nás uchránený; nech si nikto nemyslí, že je dosť silný, aby mohol im odolávať v každom čase a za všetkých okolností. Toto má na mysli apoštol Pavel, keď Korinťanov vystríha pred tým, aby „*neboli dychtívi po zle*“, neboli modlári, nepokúšali Christa a nereptali v čase pokušení, ale s dôverou obracali sa na Boha, ktorý s pokušením dáva aj východisko: „*A tak ten, kto si myslí, že stojí, nech si dáva pozor, aby nepadol. Pokušenie, ktoré na vás doľahlo, je len ľudské. Boh je však verný. On nedopustí, aby ste boli pokúšaní nad svoje sily, ale s pokušením dá aj východisko, aby ste ho vládali zniesť.*“ [1 Kor 10, 6-10; 12-13]. S podobnou myšlienkou prichádza k nám aj apoštol Jakub, keď hovorí: „*Blahoslavený muž, ktorý vytrvá v pokúšaní, lebo keď sa osvedčí, prijme veniec života, ktorý Pán zasľúbil tým, čo Ho milujú. Nikto v čase pokúšaní nech nehovorí: Boh ma pokúša! Ved' Boha nemožno pokúšať na zlé a ani On nikoho nepokúša. Ale každého pokúša vlastná žiadostivosť, ktorá ho zvádza a láka. Žiadostivosť potom, keď počne, porodí hriech a vykonaný hriech splodí smrť.*“ [Jk 1, 12-15]. „*Preto si opášte bedrá svojej mysle, vyzýva nás apoštol Peter, buďte triezvi, úplne dúfajte v milosť, ktorú dostanete pri zjavení Isusa Christa. Ako poslušné deti nedajte sa ovládať žiadosťami, ktoré vás predtým v čase vašej nevedomosti ovládali; no rovnako, ako je svätý Ten, čo vás povolal, aj vy buďte svätí v celom svojom počínaní. Ved' je napísané: Bud'te svätí, lebo ja som svätý!*“ [1Pt 1, 13-16]. A apoštol Pavel dodáva: „*Vytrvajte v modlitbe, bďte pri nej a vzdávajte vďaky. Modlite sa aj za nás, aby nám Boh otvoril dvere pre slovo, aby sme hlásali Christovo tajomstvo... Počínajte si múdro voči tým, čo sú mimo a využívajte čas. Vaše slovo nech je vždy láskavé a múdro povedané, aby ste vedeli, ako treba každému odpovedať.*“ [Kol 4, 2-6].

V prípade, ak nás nepriaznivo zasiahla nejaká okolnosť, ktorá akoby uspala našu bdelosť (ostrážitosť) napríklad tak, že počujeme navonok pekné a lichotivé reči, ale vnútorne sú plné pohoršenia a protivia sa učeniu Cirkvi, morálke i nábožnosti človeka, nedajme sa uviesť do omylov úskočnými rečami, ale prijmime napomenutie apoštola Pavla: „*Napomínam vás však, bratia, aby ste sa mali na pozore pred tými, ktorí vyvolávajú rozbroje a pohoršenia v rozpore s učením, ktoré ste sa naučili. Odvráťte sa od nich! Ved' takito ľudia neslúžia Christovi, nášmu Pánovi, ale svojmu bruchu a svojimi krásnymi a lichotivými rečami zvádzajú srdcia dôverčivých ľudí.*“ [Rim 16, 17-18]. A ďalšie jeho napomenutie: „*Nedajte sa oklamať: Zlé reči kazia dobré mravy! Vytriezviťte, ako sa patrí, a nehrešte! Ved' na vaše zahanbenie*

hovorím, že niektorí neznajú Boha.” [1Kor 15, 33-34]. Podobné varovanie o úskočných rečiach píše apoštol aj svojmu učeníkovi Timotejovi: „Vyhybaj sa bezbožným prázdnyim rečiam a falošnému učeniu, ktoré sa lživo nazýva poznaním. Niektorí, čo sa k nemu priznávajú, zblúdili od viery.” [1Tim 6, 20-21; porov. Ef 5, 6-7].

Známe je aj jeho iné slovo napísané Efezanom, slovo, ktorým sa posilňuje duchovný život každého človeka usilujúceho o život v Christovi. Keď hovorí o starom i novom živote v Bohu najprv spomína okolnosti života Efezanov v pohanskom duchu, ktorý treba zmeniť, a predkladá im aj možnosti obnovy duchovným zmýšľaním pre nový život v Bohu: *„Nežite už tak, ako žijú pohanovia v márnosti svojho zmýšľania, so zatemnenou myslou, odcudzení Božiemu životu pre ich nevedomosť, ktorá sa ich zmocnila, a pre tvrdosť ich srdca... Vyzlečte si starého človeka s predchádzajúcim spôsobom života, ktorý hynie klamnými žiadosťami, obnovte sa duchovným zmýšľaním a oblečte si nového človeka, stvoreného podľa Božieho obrazu v spravodlivosti a svätosti pravdy...Odhodte každé rozhorčenie, vášeň, hnev, krik a rúhanie so všetkou zlobou. A buďte k sebe dobrí, milosrdní, odpúšťajte si navzájom, ako aj vám Boh odpustil v Christovi.” [Ef 4, 17-19; 22-24; 31-32]. A potom apoštol Pavel vyzýva Efezanov k životu plnému duchovného svetla a tepla: „Žite ako deti svetla. Ved’ ovocie svetla je vo všetkej добрôte, spravodlivosti a pravde. Skúmajte, čo sa páči Pánovi, a nemajte účasť na neplodných skutkoch tmy; radšej ich odhaľujte... Ved’ všetko, čo je zjavné, je svetlo. Preto je povedané: Prebud’ sa ty, čo spiš, a vstaň z mŕtvych a zažiari ti Christos. Dávajte si teda pozor, ako si počínate; nie ako nemúdri, ale ako múdri. Naplno využívajte čas, lebo dni sú zlé...” [Ef 5, 8-11; 14-16]. „Ved’ všetci ste synmi svetla a synmi dňa, píše apoštol Tesaloničanom. Nepatríme noci ani tme. Nespíme teda ako tí druhí, ale bdejme a buďme triezvi. Lebo tí, čo spia, spia v noci a opilci sa v noci opijajú. Ale my, čo patríme dňu, buďme triezvi, oblečme si pancier viery a lásky a ako prilbu nádeje spasenia. Ved’ Boh nás neurčil na hnev, ale aby sme získali spásu skrze nášho Pána Isusa Christa, ktorý zomrel za nás, aby sme spolu s Ním žili – či bdieme a či spíme. Preto sa navzájom napomínajte a povzbudzujte jeden druhého, ako to aj robíte.” [1Tes 5, 5-11]. A Kolosanov vyzýva konať rôzne cnosti, ktorými sa posilňuje, ako im predtým píše, ich skrytý život s Christom v Bohu [pozri Kol 3, 3-4]: „Ako vyvolení Boží, svätí a milovaní, vezmite na seba milosrdný súcit, dobrotivosť, pokoru, miernosť, trpezlivosť, navzájom sa znášajte a odpúšťajte si, najmä ak by mal niekto niečo proti niekomu. Ako Pán odpustil vám, tak aj vy odpúšťajte druhým! Nadovšetko sa však odejte láskou, ktorá je zväzkom dokonalosti. A pokoj Christov nech rozhoduje vo vašich srdciach, ved’ preň ste boli povolani v jednom tele. A buďte vďační!... A všetko, čo konáte slovom alebo skutkom, všetko robte v mene Pána Isusa a skrze Neho ďakujte Bohu Otcovi.” [Kol 3, 12-15, 17].*

O bedlivosti vo viere hovorí aj sv. Ján Teológ v knihe Zjavenia. V nej čítame, že sám Isus Christos posielal svojho anjela k Jánovi, Jeho sluhovi, aby „dosvedčil Božie slovo a svedectvo Isusa Christa, všetko, čo videl. Blahoslavený je, kto číta, aj tí, čo počúvajú slová proroctva a zachovávajú, čo je v ňom napísané.“ [Zj 1, 1-3]. Posolstvo má sv. Ján zvestovať siedmym Cirkvám. Z nich jedna je v Sardách. Anjelovi tejto Cirkvi má napísať: „Toto hovorí Ten, čo má sedem Božích duchov a sedem hviezd: poznám tvoje skutky; máš meno, že žiješ, ale si mŕtvy. Prebud' sa a posilňuj, čo ostalo, a malo umrieť. Lebo tvoje skutky nepokladám za dostatočné pred svojím Bohom. Rozpomätaj sa teda na to, čo si prijal a počul, zachovávaj to a rob pokánie! Ak však nebudeš bdieť, prídem ako zlodej a ani sa nenazdáš, v ktorú hodinu k tebe prídem... Kto má uši, nech počúva, čo Duch hovorí Cirkvám.“ [Zj 3, 1-3, 6]. A na inom mieste knihy čítame jeho ďalšie posolstvo anjela od Boha: „Hľa, prichádzam ako zlodej. Blahoslavený, kto bdie a chráni si odev, aby nechodil nahý a nevideli jeho hanbu.“ [Zj 16, 15]. Blahoslavený je aj ten, kto bdie v každom čase a modlí sa, ako nám to pripomína Christos [Lk 21, 36; porov. Ef 6, 18], kto vie, že kráča, ako hovorí múdry Sirach, „pomedzi osídla“ (Sir 9, 13) a preto má naplno využívať čas, „lebo dni sú zlé“. „Preto, radí apoštol, nebuďte nerozumní, ale pochopte, čo je Pánova vôľa... Bud'te naplnení Duchom. Hovorte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne, v srdci spievajte a oslavujte Pána.“ [Ef 5, 16-17]. Podľa evanjelistu Lukáša všetci, ktorí bedlia a sú pripravení na príchod Syna človeka, sú Isusom Christom nazývaní blahoslavenými: „Blahoslavení sú sluhovia, ktorých pán nájde bedliť. Amen, hovorím vám: Opáše sa, posadí ich k stolu a bude ich odsluhovať. Či už príde pred polnocou, alebo až nad ránom a nájde ich bedliť, sú blahoslavení... Aj vy buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa nenazdáte.“ [Lk 12, 37-38]. A v tejto súvislosti pripomenieme ešte jednu výzvu nášho Spasiteľa: „Bedlite a modlite sa, aby ste nepadli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo slabé.“ [Mt 26, 41].

Z úst apoštola Pavla zaznievajú aj iné výzvy plné oduševnenia, povzbudenie a posilnenie vo viere. Sú to výzvy, ktorými sa posilňuje viera v Christa a v Jeho Evanjelium [pozri Mk 1, 14]. Ide o slová, ktorými ich žiada, aby sa držali právd evanjeliovej viery ním im odovzdanej a ohlasovanej [1Kor 15, 1-2; 11, 2; Fil 1, 27], aby boli verní a svorne sa zasadzovali o vieru v Evanjelium: „Len žite tak, ako to zodpovedá Christovmu Evanjeliu, aby som, - či už prídem a uvidím vás, či som vzdialený - počul o vás, že pevne stojíte v jednom duchu a svorne bojujete za vieru v Evanjelium. Protivníkom sa nedajte ničím zastrašiť! To bude znamením od Boha - im, že zahynú, ale vám, že budete spasení.“ [Fil 1, 27-28]. A svojho učeníka Timoteja poveruje nasledovať všetko to, čo on mu zvestoval. A čo mu zvestoval? „Učenie, správanie, predsavzatie, vieru, trpezlivosť, lásku, vytrvalosť..., prenasledovania, utrpenia...“ [2Tim 3, 10-11]. A ešte mu píše: „Ty však zostaň v tom, čomu si sa naučil a čo ti je zverené,

ved' vieš, od koho si sa to naučil, a pretože od detstva poznáš sväté Písma, ktoré ti môžu dať múdrosť na spásu a to vierou v Isusa Christa.“ [2Tim 3, 14-15].

A čím nás ešte apoštoli oslovujú? Uvedieme aspoň niekoľko podnetných myšlienok z ich misijného pôsobenia. Najprv to bude povzbudivé slovo apoštola Pavla jeho učeníkovi Timotejovi a potom slová večného života aj tým, ktorým hlásal slovo pravdy a Evanjelium o ich spáse [pozri Ef 1, 12], teda niektorým Cirkvám, ktoré založil. *„Bojuj dobrý boj viery a pevne sa pridržaj večného života, do ktorého si povolaný a ku ktorému si sa prihlásil dobrým vyznaním pred mnohými svedkami.“ [1Tim 6, 12]. „A tak, bratia moji milovaní, buďte pevní, neochvejní, buďte stále horlivejší v Pánovom diele, ved' viete, že vaša námaha nie je márna v Pánovi.“ [1Kor 15, 58]. „Ako ste teda prijali Isusa Christa, Pána, tak v Ňom žite zakorenení a v Ňom budovaní v pevnej viere, ako ste sa naučili; rozhojňujte sa vo vzdávaní vďaky. Dajte pozor, aby vás niekto nezviedol prázdny a klamným filozofovaním, založeným na ľudských podaniach, na živloch sveta, a nie na Christovi“ [Kol 2, 6-8]. „Bratia, nebuďte pri usudzovaní ako deti, v zle buďte maličkí, no pri usudzovaní buďte dokonalí“ [1Kor 14, 20]. „Aby sme už neboli nedospelí, sem-tam hádzaní a zmietaní závanom hocikákeho učenia – ľudskou úskočnosťou, chytráctvom a ľstivým zovádzaním na blud. Bud'me pravdiví v láske, aby sme vo všetkom dorastali v Christa. On je hlava, z Neho rastie celé telo.“ [Ef 4, 14-16]. „Moji bratia, ktorých milujem a po ktorých túžim, ste mojou radosťou a vencom slávy, preto stojte pevne v Pánovi, milovaní!“ [Fil 4, 1; porov. 1 Tes 3, 7-8]. „Tak teda, bratia, pevne stojte a držte sa podania, ktoré ste prijali či už našim slovom, či listom. Ale sám náš Pán Isus Christos a Boh, náš Otec, ktorý si nás zamiloval a v milosti nám dal večnú útechu a dobrú nádej, nech poteší vaše srdcia a upevní ich v každom dobrom skutku a slove.“ [2Tes 2, 15-17]. „Dnes, keď počujete Jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdce ako pri vzbure v deň pokušenia na púšti... Bratia, dávajte si pozor, aby nikto z vás nemal zlé a neverné srdce a neodpadol od živého Boha, ale denne sa vzájomne povzbudzujte, kým trvá to „dnes“, aby nikoho z vás nezatvrdilo mámenie hriechu. Ved' máme účasť na Christovi, pravda, len ak si zachováme až do konca také pevné rozhodnutie, aké sme mali na začiatku.“ [Žd 3, 7-8, 12-14]. „Dbajte, aby nikto nevypadol z milosti Božej, aby nevyrástol ako nejaký horký koreň a nepôsobil trápenie a aby sa ním mnohí nepoškornili... Dajte si pozor, aby ste neodmietli Toho, ktorý hovorí. Ved' ak neunikli tí, čo odmietali toho, čo oznamoval Božiu vôľu na Zemi, o čo menej my, keď sa odvrátime od Toho, čo hovorí z neba.“ [Žd 12, 15, 25]. A napokon je tu aj slovo apoštola Petra: „Zhod'te teda zo seba všetku zlobu i všetku faloš a pokrytectvo, závišť a všetky ohovárania a ako práve narodené deti túžte po čistom duchovnom mlieku, aby ste od neho rástli na spásu, keď ste už okúsili, že Pán je dobrý. Pristupujte k Nemu, živému kameňu, ktorý ľudia síce zavrhli, ale pred Bohom je vyvolený a vzácny. A vy sa dajte zabudovať ako živé kamene do duchovného domu, aby ste sa stali svätým kňazstvom, ktoré bude prinášať duchovné obety príjemné Bohu skrze Isusa Christa.“ [1Pt*

2, 1-5]. Preto sa od nás vyžaduje: Nebuďme ako tí, ktorí „*veria len načas a v pokušení odpadajú...*“, ale ako „*tí, čo počúvajú slovo s dobrým a šľachetným srdcom. Zachovávajú, ho a vytrvalo prinášajú ovocie.*“ [Lk 8, 13].

Pri rôznych napomenutiach je u apoštola Pavla veľmi obľúbený spôsob komunikácie prevzatý zo správania sa dobrého vojaka [Ef 6, 10-17; 1 Tim 1, 18; 2 Tim 2, 3]. V duchu tohto jemu vlastného vyjadrenia vidíme, ako svojmu učeníkovi Timotejovi prikazuje, aby v súlade s predchádzajúcimi prorockými o ňom a ich pomocou „*bojoval dobrý boj*“, v ktorom sa má prejaviť jeho viera a dobré svedomie, „*ktoré niektorí zavrhli a tak stroskotali vo viere*“ [1 Tim 1, 18-19]. A ďalej mu píše: „*Ty teda, dieťa moje, posilňuj sa milosťou v Isusovi Christovi a to, čo si skrze mnohých svedkov počul odo mňa, predkladaj verným ľuďom, ktorí budú schopní učiť aj iných. Spolu so mnou znášaj utrpenie ako dobrý vojak Isusa Christa. Kto bojuje, nemieša sa do záležitosti všedného života, aby sa zapáčil veliteľovi, ktorý ho najal do služby. A ak niekto preteká, nedostane veniec, ak nepreteká podľa pravidiel.*“ [2Tim 2, 1-5].

Keby sme nazreli hlbšie do povinností dobrého vojaka a tieto premietli do duchovného života veriaceho kresťana, nemohla by nám uniknúť okolnosť, že prvou vlastnosťou dobrého vojaka je neutekať z boja v čase, keď zúri boj, ale stáť pevne, lebo kto stojí, môže odrážať nepriateľa; kto však uteká z boja v čase, keď treba pevne stáť na stráži, ten nezíska veniec a ešte navyše môže si veľmi ublížiť a zapríčiniť si aj veľa nešťastia. Keď apoštol Pavel hovorí o duchovnej výzbroji proti zlým silám a spomína aj štít viery, túto jeho myšlienku objasňuje sv. Ján Zlatoústý nasledovne. „*Viera je štít pokrývajúci tých, čo veria bez osvedčenia. Ak sa niekto oddáva mudrovaniu, začne o všetkom mudrovať a usudzovať podľa svojho, pre takéhoto viera sa nepredstavuje ako štít. Naopak, vtedy sa o ňu iba potkýname. Viera všetko skrýva a zatieňuje: taká musí byť jej vlastnosť. A preto ju nemožno skrátiť; v opačnom prípade nohy alebo akákoľvek časť tela ostanú odkryté. Nie; štít musí byť úmerný veľkosti. Je veľa myšlienok znepokojujúcich dušu, veľa pochybností a neriešiteľných otázok; no pravá viera na všetko dáva uspokojujúcu odpoveď. Mnoho vnuknutí, ktorými diabol, rozniecujúc dušu, zavrhneš ako rôzneho druhu pochybností. Napríklad, niektorí hovoria: Existuje vzkriesenie? Existuje súd? Existuje odmena? Maj iba štít viery a uhasíš ním strely diabla. Vzniklo v tele nejaké búrlivé želanie, vzplanuli v tvojom vnútri zlé myšlienky, ukáž im vieru v budúce blahá i ono sa viac neobjaví, málo od toho – ono zahynie... Bojujú v nás myšlienky – pošleme vopred vieru. Zachvacujú nás búrlivé želania – pozveme na pomoc vieru. Ocitneme sa v ťažkých okolnostiach a nešťastí – budeme hľadať útechu vo viere. Viera je to, čím sa chráni každá výzbroj. Ak nie je, vtedy aj výzbroj sa stratí*“ [4]. A ak sme v duchu týchto slov apoštola i sv. Jána Zlatoústeho nastúpili do boja ako dobrí

vojaci Christovej Cirkvi, naše srdcia potešia výzvy niektorých svätých Božích Starého i Nového Zákona: „Vzmužte sa a buďte silní“: vedte boj, nebojte sa a ani sa neľakajte toho, čo budete musieť vytrpieť [Zj 2, 10], „*buďte silní a udatní*“ [5 Mjž 31, 6; porov. Joz 10, 25; 2 Kr 32, 7-8]. „*Bedlite a modlite sa, aby ste nepadli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo slabé.*“ [Mt 26, 41]. S odvahou vlastnou chrabrému mužovi vyhýbajte sa každej nestálosti a premenlivosti a so všetkou silou pracujte na svojom raste a napredovaní, aby, v duchu slov apoštola Pavla, vo vás „*Jeho (Christovým) Duchom mocne zosilnel vnútorný človek a aby Christos skrze vieru prebýval vo vašich srdciach, aby ste tak zakorenení a upevnení v láske mohli so všetkými svätými pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka, a poznať Christovu lásku, ktorá prevyšuje poznanie, a tak aby ste sa dali naplniť celou Božou plnosťou.*“ [Ef 3, 17-19]. A na tejto ceste nech vám pribúdajú nové sily [porov. Ž 83, 8], ktoré sú zárukou víťazstva.

Tieto účinné slová, plné duchovnej sily a zmužilosti, ktoré môžeme vzťahovať na všetkých tých, ktorí, v duchu slov apoštola Petra, si predsavzali prežiť čas svojho pozemského života nie „*podľa ľudských žiadostí, ale podľa Božej vôle*“ [1Pt 4, 2], máme možnosť prečítať na viacerých miestach Svätého Písma [5 Mjž 31, 7, 23; Joz 1, 56-7, 9; 2 Kron 32, 7-8; 2 Krľ 10, 12; Neh 4, 14; Ž 26, 14; 1 Mak 2, 64 a iné]. Spomenieme aspoň niektoré z nich. V 5. knihe Mojžišovej čítame: „*Krátko pred začiatkom boja predstúpi kňaz pred ľud a prehovorí. Povie: Počuj Izrael! Dnes sa chystáte do boja proti svojim nepriateľom, Neklesajte na mysli! Nebojte sa, neľakajte sa a nemajte z nich strach! Veď Hospodin, váš Boh, ide s vami, bude bojovať za vás proti vašim nepriateľom, aby vás zachránil.*“ [5 Mjž 20, 2-4]. Tieto aspekty boja sa jasne črtajú aj v nasledujúcich výrokoch Písma: „*Buď verný až do smrti a dám ti veniec života!*“ [Zj 2, 10]. „*Odvážne bojujte!*“ [1 Krľ 4, 9]. „*Buďte silní a odvážni a nedeste sa..., s nami je Hospodin, náš Boh, hotový nám pomôcť a viesť naše boje.*“ [2Kron 32, 7]. „*Opášte sa a vzmužte sa... Boh urobí, ako je Jeho vôľa.*“ [1Mak 3, 58]. „*Všetci, čo očakávate Hospodina, buďte silní a nech je pevné vaše srdce.*“ [Ž 30, 25]. „*Posilňujte sa v Pánovi a v sile Jeho moci.*“ [Ef 6, 10]. A prorok Jeremiáš s radosťou vyznáva: „*Hospodin je so mnou ako mocný hrdina, preto sa moji prenasledovatelia potknú a nič nezmôžu.*“ [Jer 20, 11]. Áno, je to Hospodin, náš Boh, náš Spasiteľ Isus Christos, kto nás posilňuje, kto nám dáva odvahu, kto nám pomáha, kto nám udeľuje nezištnú pomoc. Ako sám povedal, On dáva človeku aj „*moc šliapať po hadoch a škorpiónoch i po všetkých nepriateľoch.*“ [Lk 10, 19]. Podľa evanjelistu Mareka, v Jeho mene všetci tí, čo uveria, „*budú vyháňať zlých duchov a hovoriť novými jazykmi. Budú brať do rúk hadov a keď vypijú aj niečo smrtonosné, neuškodí im. Na chorých budú klásť ruky a oni ozdravejú.*“ [Mk 16, 17-18]. Iba ten, „*kto vytrvá do konca, bude spasený.*“ [Mt 11, 22; Jk 1, 12]. V tomto duchu podnetná je tiež myšlienka apoštola Pavla, ktorý duchovný život kresťana prirovnáva ku

pretekárovi. Hovorí: „Neviete, že tí, čo bežia na štadióne, bežia síce všetci, ale iba jeden dostáva odmenu? Bežte tak, aby ste ju dosiahli. Ved' každý pretekár sa zdržiava všetkého; oni to robia preto, aby získali porušiteľný veniec, my však neporušiteľný.“ [1Kor 9, 24-25].

Keďže u niektorých veriacich v Korinte, ako o tom svedčí sám apoštol Pavel, bolo značné oslabenie lásky prejavované napríklad nepozornosťou k svedomiu niektorých slabých bratov [pozri 1Kor 8, 1-13], vzhľadom na to, či sa smie jesť mäso obetované modlám, a tiež, že sa opovržlivo správali k núdznym, teda k tým, ktorí na spoločné večere lásky (agape) neprinášali nijaké potraviny z dôvodu ich osobného nedostatku [pozri 1Kor 11, 17-22], tak apoštol im prikazuje: „Všetko nech sa medzi vami deje v láske!“ [1Kor 16, 14]. Akoby chcel povedať: Dušou vašej zbožnosti nech bude láska. A inde hovorí: „Nadovšetko sa však oďte láskou, ktorá je zväzkom dokonalosti.“ [Kol 3, 14], láskou, ktorá je vzácnou cestou k budovaniu cirkevného blaha [1Kor 12, 31]. S touto myšlienkou nás oslovuje aj sv. Filaret Moskovský, ktorý uvedené slová objasňuje nasledovne: „Všetko, čo len robíte, ste povinní robiť s láskou, akoby všeobecnou silou a všeobecnou výzbrojou; všetko máte robiť z lásky, pre lásku, aspoň s pomocou a účasťou lásky. Apoštol tu nepovedal, či vo svojom výroku mal na mysli lásku k Bohu, alebo lásku k blížnemu, alebo tú i druhú spolu. No ako o vzťahoch k Bohu bezprostredne pred tým povedal v inom výroku: „Stojte pevne vo viere“, tak môžeme urobiť záver, že tak aj o vzťahoch k blížnym, a preto, pravdepodobne, aj na lásku k blížnym myslel, keď povedal: „Všetko nech sa deje medzi vami v láske“ [1Kor 16, 14]. Jeho výroky boli vyvolané okolnosťami, ktoré ho viedli k napísaniu týchto slov Korinťanom. Rozbroje on našiel u nich; preto mal aj potrebu ich učiť, aby oni všetky vzájomné vzťahy budovali na základe vzájomnej lásky. Napokon láska k blížnemu predstavuje sa tu vo veľmi blízkom pôsobení; no ani láska k Bohu sa nevylučuje, pretože láska k Bohu je dušou pravej lásky k blížnemu“ [2].

S touto myšlienkou sa môžeme stretnúť aj u sv. Jána Zlatoústeho, ktorý nám predkladá obdobné vyjadrenie, keď píše: „Keď (apoštol) nabáda ich (Korinťanov, poznámka naša) na to, že majú skladať nádej spásy nie na učiteľov, ale na seba samých, hovorí: „Bedlíte, stojte pevne vo viere.“ [1Kor 16, 13]; nie vo vonkajšej múdrosti, pretože v nej nie je možné stáť pevne, zmietajúc sa, ale vo viere, v ktorej je možné stáť pevne. „Vzmužte sa a buďte silní! Všetko nech sa medzi vami deje v láske!“ (v. 13-14). Týmito slovami ich, podľa všetkého, napomína a zrejme ich aj usvedčuje z ich bezstarostnosti; a preto hovorí im „bedlíte“ ako spiacim, „stojte pevne“ ako zmietajúcim sa, „vzmužte sa a buďte silní“ ako malomyselným, „všetko nech sa medzi vami deje v láske“ tým, ktorí nie sú rovnakej mienky; jedno je namierené proti zvodcom: „Bedlíte, stojte pevne“ ; druhé proti

tým, ktorí krivdia: „Vzmužte sa“; tretie proti vzbudzujúcich nezhody a spory: „Všetko nech sa medzi vami deje v láske“, v láske, ktorá je zväzkom dokonalosti, základom a prameňom bláh. A čo to znamená: „Všetko nech sa medzi vami deje v láske“? Či niekto usvedčuje, či je niekto predstavený alebo je ako podriadený, či sa niekto učí ale on učí, všetko (má byť) v láske, pretože aj spomínané (zlo) vzniklo z toho, že sa ňou (teda láskou, naša poznámka) opovrhuje. Ak by (láska) nebola opovrhovaná, oni by neboli pyšní a nehovorili by: „Ja som Pavlov! Ja som Apollov!“ [1Kor 1, 12]; ak by ona bola medzi nimi, to oni by sa nesúdili u vonkajších (pohanov), alebo lepšie, vôbec by sa nesúdili; ak by ona bola medzi nimi, ten (krvismilník) by neobcovoval s manželkou svojho otca [1Kor 5, 1], neopovrhovali by ani slabými bratmi, nemali by roztržky, neboli by ctižiadostiví po duchovných daroch. Preto on aj hovorí: „Všetko nech sa medzi vami deje v láske.“ [3].

SUMMARY

The Holy Scriptures offer us a very specific challenge, with particular reference to those who, as leaders of the Church, both bishops and priests, are to teach the faithful and lead them to live in the spirit of the words of the Apostle Paul, as befits the vocation to which they are called, i.e., as Christians.

To them, then, as leaders of the Church, without whom the life of the faithful in the Church is inconceivable, are addressed the very serious words of the Apostle Paul on watchfulness, on standing firm in faith, charity and other virtues, and on their care for the spiritual flock. As Christians, we should never forget that none of us is immune from wickedness, the schemes of the devil, and temptations of every kind; let no one think that he is strong enough to resist them at all times and in all circumstances. If we are adversely affected by some circumstance which seems to lull our vigilance (watchfulness) to sleep, for example, so that we hear outwardly nice and flattering speeches, but inwardly they are full of indignation and oppose the teaching of the Church, the morals and the piety of man, let us not be misled by deceitful speeches.

The spiritual struggle of a Christian is like the heroism of a good soldier. The first quality of a good soldier is not to flee from the battle when the fight is raging, but to stand firm, for he who stands can repel the enemy; but he who flees from the battle at a time when it is necessary to stand firmly on guard will not gain the wreath, and, moreover, he may do himself great harm and cause himself much misfortune. It is the same with spiritual armour. Faith is a shield covering those who believe without attestation. If someone indulges in sage reasoning, starts to reason about everything and judges according to his own, for such a one faith

does not present itself as a shield. On the contrary, then we only stumble over it. Faith hides and obscures everything: such must be its characteristic.

Since among some of the believers in Corinth, as the apostle Paul himself testifies, there was a considerable weakening of love, manifested, for example, by inattention to the consciences of some weak brethren, the apostle exhorts, "Let love be the soul of your godliness... Above all, clothe yourselves with love, which is the bond of perfection."

REFERENCES

1. KRONŠTADTSKIJ, Ioann, sv.: *Lubomudrije („Christianskaja filosofija“)*. Moskva : Izdateľstvo „Sibirskaja blahozvonnica“, 2005.
2. SOČINENIJA FILARETA, Mitropolita Moskovskoho i Kolomenskoho: *Slova i reči, časť 2*. SPB 1883.
3. TVORENIJA svjatoho otca našeho Ioanna Zlatousta, Archiepiskopa Konstantinopol'skoho. *Tom X. Besedy na 1. Poslanije k Korinťanom. Kniha 1*. SPB 1889.
4. TVORENIJA svjatoho otca našeho Ioanna Zlatousta, Archiepiskopa Konstantinopol'skoho. *Tom XI. Kniha 1. Tolokovanije na Poslanije k Efesjanom. Beseda 24*. SPB 1889.

"WATCH ALL THE TIME AND PRAY..."

Peter KORMANIK, emeritus professor, secretary, Office of the Metropolitan Council of the Orthodox Church in Slovakia, Bayerova 8, 080 01 Presov, Slovakia, kormanik@orthodox.sk, 00421517724736

Abstract

The article presents a theological analysis of the importance of prayer and vigilance in the spiritual life of man. The author analyses a summary of biblical texts, especially the Apostolic Letters, which he supplements with patristic commentaries. The text characterizes the very nature of the spiritual vigilance exhorted by the various biblical and patristic authors and its relevance not only to the two-thousand-year-old New Testament Church, but especially to modern contemporary man and society. The article presents options for embarking on the path of spiritual pallor that have remained unchanged throughout the history of mankind, only the circumstances that influence the form of execution.

Keywords

Prayer, vigilance, salvation, Holy Scripture, spiritual struggle